

Aan de leden van de gemeenteraad

Raadsinformatiebrief 159

Helmond, 19 december 2023
Onderwerp: Stand van zaken implementatie Omgevingswet

Zaaknummer: 51773185

Geachte leden van de gemeenteraad,

Na jaren van uitstel en voorbereiding op de Omgevingswet wordt deze majeure ontwikkeling per 1 januari aanstaande een feit. Er is in het fysieke domein nog nooit een stelselwijziging geweest, die zo groot en veelomvattend was als de invoering van de Omgevingswet.

In deze raadsinformatiebrief nemen wij u mee in deze voorbereiding. We geven een korte terugblik op de besluiten die de afgelopen jaren zijn genomen en nemen u mee in waar op dit moment nog aan gewerkt wordt, zowel lokaal als regionaal. Tot slot geven we de verwachtingen weer voor 2024.

Een korte terugblik

De afgelopen jaren zijn er diverse onderwerpen aan u voorgelegd ter besluitvorming. Dit waren:

- Verordening uitvoering en handhaving omgevingsrecht
- Verordening nadeelcompensatie;
- Verordening adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit en benoeming van de leden;
We zijn in het voorjaar van 2023 ook gestart met de adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit, de vervanger van de Welstands- en Monumentencommissie;
- Adviesrecht voor de raad bij buitenplanse omgevingsplanactiviteiten;
- Participatieplicht bij buitenplanse omgevingsplanactiviteiten;
- Delegatiebesluit;
- Legesverordening 2024 (onderdeel van de Belastingverordening 2024 bij de begroting).

Daarnaast is er veel tijd besteed aan de aanschaf en inrichting van nieuwe software. Het gaat om nieuwe applicaties voor:

- Het ontvangen en afhandelen van vergunningaanvragen en meldingen en het houden van toezicht (de VTH-applicatie).
- Het opstellen en publiceren van wijzigingen op het omgevingsplan (de plan- en regelsoftware).

Deze systemen zijn nodig voor de aansluiting op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).

De Omgevingswet gaat uit van een snelle en efficiënte afhandeling van vergunningaanvragen. De termijn voor het besluiten op afwijkvergunningen, nu nog 26 weken, wordt teruggebracht naar 8 weken. Dat betekent dat het voortraject van een vergunningaanvraag veel belangrijker wordt. We hebben daarom in Helmond de omgevingstafel geïntroduceerd. Daarmee kunnen initiatieven snel en integraal op wenselijkheid en haalbaarheid worden getoetst. De initiatiefnemer heeft daarmee ook snel antwoord op de vraag of de gemeente medewerking zal verlenen en zo ja, wat er allemaal nog uitgezocht moet worden om tot een ontvankelijke vergunningaanvraag te komen.

Ook zijn we gestart met de voorbereidingen voor het omgevingsplan. Hiervoor hebben we een raadsklankbordgroep ingericht, die onlangs voor de eerste keer bij elkaar is gekomen. Hierin nemen we de raadsleden mee in de opbouw en werking van het omgevingsplan, met accent op de onderdelen die voor de raad relevant zijn.

Er zijn regionaal diverse handleidingen opgesteld om het samenwerkingsproces met ketenpartners en uitvoeringsorganisatie beter te laten verlopen, zoals:

- Samenwerking in de regio voor het vergunningenproces en de voorfase
- Samenwerking in de regio voor toezicht en handhaving
- De Regionale Omgevingstafel (dit is een aanvulling op onze eigen, Helmondse omgevingstafel voor initiatieven waar andere overheden en ketenpartners bij betrokken zijn)

Tot slot en niet op de laatste plaats, moeten de medewerkers in het fysieke domein leren werken met een heel nieuw wetsgebouw. Dit leidt niet alleen tot een zoektocht waar (juridische) informatie nu te vinden is, in een aantal gevallen zijn de regels ook inhoudelijk veranderd. Hiervoor zijn diverse cursussen en opleidingen georganiseerd.

Waar wordt op dit moment nog aan gewerkt

Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO)

Het DSO biedt een nieuw omgevingsloket (<https://omgevingswet.overheid.nl>) waar vergunningenchecks en aanvragen gedaan worden. Ook vindt men hier 'regels op de kaart'. Dit omgevingsloket vervangt het huidige Omgevingsloket Online (OLO) voor het aanvragen van een omgevingsvergunning, het vervangt www.ruimtelijkeplannen.nl voor publicatie van bestemmingsplannen én het vervangt de ActiviteitenInternet Module (AIM), die door bedrijven wordt gebruikt voor het aanvragen en melden van milieu-activiteiten.

Aanvragen die een initiatiefnemer via het DSO indient, moeten uiteindelijk ook op de juiste wijze in dit systeem binnen komen en verder behandeld worden. Op dit moment worden de laatste stappen gezet in de inrichting en het testen van onze VTH-applicatie. Niettemin zullen we nog geruime tijd nodig hebben om alle kinderziektes eruit te halen en het systeem verder door te ontwikkelen zodat onze medewerkers hier nog beter en efficiënter mee kunnen werken. Dit zal in 2024 zijn beslag krijgen.

Informatievoorziening

Voor inwoners en andere stakeholders, die een vergunning aanvragen of een bestemming willen wijzigen, gaan dingen vanaf 1 januari veranderen. Het DSO kent nog de nodige obstakels en de aanvraagformulieren op het DSO zijn voor de initiatiefnemer omslachtig om in te vullen. Hierdoor zullen er veel vragen op ons afkomen. We gaan hiervoor de relevante pagina's op onze website aanpassen, zodat hierop de nodige informatie gevonden kan worden. Daarnaast werken we aan vraag-antwoordlijsten en andere informatiebronnen, die door het klantcontactcentrum en de medewerkers bij de vakafdelingen gebruikt kunnen worden om mensen op weg te helpen. We monitoren waar de meeste vragen op binnenkomen en zullen onze dienstverlening en informatieverstrekking hierop aanpassen. Dit blijft een dynamisch proces, waarbij we zoveel mogelijk inspelen op de behoefte uit de stad.

Omgevingsplan

Vanaf 1 januari hebben we te maken met het tijdelijke omgevingsplan, ook wel het "omgevingsplan van rechtswege" genoemd. Dit omgevingsplan bestaat uit alle geldende bestemmingsplannen en een groot aantal Rijksregels die gedecentraliseerd worden, ook wel bekend als 'de bruidsschat'. Dit tijdelijke omgevingsplan moet worden omgezet naar een definitief, gebiedsdekkend omgevingsplan. Hiervoor hebben we tot 2032 de tijd.

In het omgevingsplan moeten alle regels komen voor de fysieke leefomgeving. Dat zijn, naast de regels uit de huidige bestemmingsplannen en de 'bruidsschat', ook regels die nu in lokale verordeningen staan. Daarnaast moeten instructieregels van Rijk en provincie opgenomen worden in het omgevingsplan. In een gedeelte van de wijk Mierlo-Hout zijn we momenteel bezig met het opstellen van een omgevingsplan dat als basis voor de rest van de stad kan gaan dienen.

We zullen in het tweede kwartaal van 2024 een transitiestrategie met uw raad delen, waarin we aangeven hoe we tot één gebiedsdekkend omgevingsplan gaan komen.

Omgevingsvisie

Elke gemeente moet uiterlijk 1 januari 2027 een door de raad vastgestelde omgevingsvisie voor het eigen grondgebied hebben. Momenteel zijn er meerdere gemeenten in de regio bezig met het opstellen van een Omgevingsvisie.

De ontwerp-Omgevingsvisie Helmond 2040 heeft van 28 augustus tot en met 6 oktober ter inzage gelegen. Op dit moment zit de Omgevingsvisie Helmond 2040, inclusief de beantwoording van de binnengekomen zienswijzen, in het bestuurlijke traject naar uw raad. De planning is gericht op raadsbehandeling op 6 februari 2024.

Programma's

Voor het vaststellen van (omgevings)programma's binnen de Omgevingswet ligt de bevoegdheid bij het college. Omgevingsprogramma's zijn uitwerkingen van beleidsdoelen en -ambities uit de Omgevingsvisie. Dit kunnen thematische uitwerkingen zijn en gebiedsgerichte uitwerkingen.

Toekomstige ontwikkelingen

Er zijn altijd ontwikkelingen die niet rechtstreeks passen in het omgevingsplan, maar waar we wel medewerking aan willen verlenen omdat ze bijdragen aan de vastgestelde doelen en ambities voor onze stad. Een deel van die ontwikkelingen zal vanaf januari met een omgevingsvergunning voor een Buitenplanse Omgevingsplanactiviteit (BOPA) geregeld kunnen worden.

Voor sommige ontwikkelingen zal het nodig zijn om het omgevingsplan te wijzigen. Het onderdeel van het DSO waarmee het omgevingsplan kan worden gewijzigd, functioneert nog niet vlekkeloos. Daarom is landelijk een Tijdelijke Alternatieve Maatregel (TAM) ontwikkeld. Dat maakt het mogelijk om met de software-standaard van het huidige bestemmingsplan, toch een wijziging van het omgevingsplan door te voeren. Een omgevingsplan dat met een TAM is opgesteld en gepubliceerd, moet op enig moment alsnog omgezet worden in een 'echt' omgevingsplan. We zetten deze TAM daarom spaarzaam in: alleen waar het echt nodig is en ontwikkelingen niet kunnen wachten totdat de software is uitontwikkeld.

Wet kwaliteitsborging bouwwerken

Ook treedt per 1 januari aanstaande de Wet kwaliteitsborging bouwen (Wkb) in werking. Deze wet regelt dat de bouwkundige toets op bouwwerken straks door onafhankelijke kwaliteitsborgers wordt uitgevoerd. De gemeente toetst alleen nog op ruimtelijke aspecten. Vooralsnog geldt de Wkb alleen voor bouwwerken in gevolgklasse 1, hieronder vallen in ieder geval alle grondgebonden woningen, eenvoudige bedrijfspanden en eenvoudige civieltechnische constructies.

Cultuurverandering

De nieuwe werkwijzen, de nieuwe procedures én de samenwerkingsafspraken met de regionale partners moeten verwerkt worden in de systemen. Wat nog veel belangrijker is dan verwerking in de systemen is *de cultuurverandering* die de Omgevingswet van ons allen vraagt. Voor de cultuurveranderingen zijn er een aantal regionale sessies geweest met medewerkers. Dit aspect vraagt continue aandacht en ontwikkeling en zal met regelmaat aan de orde komen in de doorontwikkeling van onze eigen organisatie.

Lokale verordeningen

Deze blijven hun rechtskracht behouden, totdat de fysieke onderdelen zijn opgenomen in het omgevingsplan. Daarvoor moeten op korte termijn wel enkele juridisch-technische aanpassingen gedaan worden. Het gaat om wijzigingen in grondslagen en terminologie vanwege de komst van de Omgevingswet. In februari krijgt uw raad hiervoor nog enkele, beleidsarme, wijzigingsbesluiten op bestaande verordeningen voorgelegd. Het gaat om wijzigingsbesluiten voor de Erfgoedverordening, de Afvalstoffenverordening en de Algemene Plaatselijke Verordening (APV).

En de winkel blijft ondertussen open

Naast al deze voorbereidingen op de nieuwe wetgeving, was en is de winkel ook gewoon open. Vergunningaanvragen kunnen onder het huidige (Wabo-)regime nog ingediend worden tot en met 31 december. Bestemmingsplannen vallen nog onder het huidige (Wro-)regime als ze voor 31 december als

ontwerp gepubliceerd zijn. Op dit moment wordt er nog hard gewerkt om een aantal bestemmingsplannen voor het eind van het jaar gepubliceerd te krijgen, zodat deze ontwikkelingen geen vertraging oplopen. Dit betekent ook dat u in de loop van 2024 nog bestemmingsplannen ter vaststelling krijgt voorgelegd. Ook kan het zijn dat er nog Wabo-afwijkvergunningen in procedure komt waarvoor in 2024 nog een verklaring van geen bezwaar van de raad nodig is.

De verwachtingen voor 2024

We kunnen als gemeente en als regio terugkijken op een goede ambtelijke voorbereiding. Als regio zijn we uniek in de samenwerking met alle 21 gemeenten, de ODZOB, VRBZO, GGD, Provincie en de Waterschappen.

Toch verwachten we dat, ondanks jaren aan voorbereiding, de invoering van de Omgevingswet niet vlekkeloos verloopt.

De instrumenten die we ons eigen moeten maken, het werken met nieuwe systemen en processen, de brede integrale afweging die de Omgevingswet van ons vraagt, het is allemaal nieuw en het kost tijd om dit 'eigen' te maken. Wij zien de inwerkingtreding van de wet in die zin als een startpunt, niet als een eindpunt.

We blijven daarom mensen opleiden en het gezamenlijk leren ondersteunen. We realiseren ons echter ook dat de praktijk nog steeds de beste leerschool is. Die praktijk start op 1 januari en dat gaat ongetwijfeld gepaard met vragen, zowel in- als extern. Hiervoor richten we een interne 'helpdesk' in, waar vragen neergelegd kunnen worden die niet direct door een medewerker beantwoord kunnen worden. Daarnaast kunnen we in 2024 gebruik blijven maken van de landelijke helpdesk bij het Informatiepunt Leefomgeving (IPLD, www.iplo.nl).

Kortom, deze majeure operatie zal van de medewerkers tijd en flexibiliteit vragen. Niet alles kan onmiddellijk en uitzoekwerk kost tijd.

Wij vragen daarvoor dan ook uw begrip.

Voor het gehele jaar 2024 zal het credo daarom zijn: Leren door te doen!

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Helmond,

mevr. P.J.M.G. Blanksma-van den Heuvel
burgemeester

H.J. de Ruiter
secretaris